

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Seimo
Pirmininkui p. Viktorui Muntianui

2007-07-18 Nr. 2D-3600(3.2)
I 2007-07-04 Nr. S-2007-6645

DĖL ATSAKYO Į INTERPELIACIJĄ

Siunčiame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrės prof. Kazimiros Danutės Prunskienės pasirašytą atsakymą dėl Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko 2007 m. liepos 4 d. raštu Nr. S-2007-6645 perduotos Seimo narių pateiktos interpelacijos.

PRIDEDAMA. 12 lapų.

Viceministrė

Virginija Žoštautienė

A. Burlėga, 239 12 83, el.p. andrius@zum.lt

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTRĖ
PROF. KAZIMIRA DANUTĖ PRUNSKIENĖ**

ATSAKYMAS Į INTERPELIACIJĄ

2007-07-18

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 220 straipsnio 1 dalimi, teikiu atsakymą dėl Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko 2007 m. liepos 4 d. raštu Nr. S-2007-6645 perduotos Seimo narių pasirašytos interpeliacijos. Atsižvelgiant į tai, kad interpeliacijos pateikimas susijęs su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK) 2007 m. birželio 28 d. priimtu sprendimu Nr. KS-55, pirmiausia norėčiau pateikti atsakymus dėl paties sprendimo ir jame įvardintų faktų ir aplinkybių vertinimo.

VTEK priėmė sprendimą, remdamasi Lietuvos Respublikos Seimo nario J. Razmos kreipimusi, kuriame nurodoma, kad Žemės ūkio ministrė K. D. Prunskienė galimai pažeidžia įstatymo nuostatas, Žemės ūkio ministerijos lėšomis užsakydama spaudoje straipsnius, labiau primenančius politinę reklamą, o ne skaitytojams aktualią informaciją.

Žemės ūkio ministerijos valstybės sekretoriaus 2007 m. liepos 10 d. potvarkiu Nr.4D-95 „Dėl komisijos sudarymo“ buvo sudaryta komisija (toliau – Ministerijos komisija), kuriai pavesta įvertinti VTEK sprendime nurodytas aplinkybes, ministerijos veiklą, vykdant visuomenės informavimą, išanalizuoti galiojančių teisės aktų, reglamentuojančių visuomenės informavimą apie valstybės institucijų veiklą, strategiją, reformas, tikslus ir pan., ir kitus su tuo susijusius klausimus, nuostatas bei pateikti motyvuotas išvadas. Ministerijos komisija, analizavusi galiojančius teisės aktus, paminėjo, kad Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas nustato pareigą valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms informuoti visuomenę apie savo veiklą (6 straipsnio 2 dalis). Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 5 straipsnio 4 dalis nustato, kad ministrai Vyriausybės nustatyta tvarka informuoja visuomenę apie savo veiklą ministerijos interneto tinklalapyje, o esant galimybei, - ir per kitas visuomenės informavimo priemones arba susitikimuose su gyventojais. Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodeksas įpareigoja kiekvieną valstybės politiką viešajame gyvenime vadovautis elgesio principais, kurie išvardinti šio kodekso 4 straipsnyje. Vienas šių principų yra viešumas, kuris pagal Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 4 punktą reiškia, kad valstybės politikas pateikia

visuomenei savo elgesio ir sprendimų motyvus, visada laikosi atvirumo ir viešumo, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, ribojančius informacijos atskleidimą, deklaruoja savo privačius interesus.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120, 10 punkte taip pat įtvirtinta, kad žemės ūkio ministras Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka informuoja visuomenę apie savo veiklą ministerijos interneto tinklalapyje, o esant galimybei - ir per kitas visuomenės informavimo priemones arba susitikimuose su gyventojais. Informavimo tvarka nėra nustatyta, tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, 129 punkte įtvirtinta, kad Vyriausybės vykdomos politikos skelbimu žiniasklaidoje rūpinasi Ministro Pirmininko atstovas spaudai, Informacijos ir komunikacijos departamentas, ministrų atstovai spaudai ir Vyriausybės įstaigų spaudos (informacijos) padaliniai. Ministerijoje yra įsteigtas Viešųjų ryšių skyrius, kurio uždaviniai visuomenės informavimo srityje – informuoti visuomenę, žiniasklaidos priemones, verslo ir nevyriausybinės organizacijas, kitus informacijos gavėjus apie ministerijos vykdomą žemės ūkio politiką ir jos įgyvendinimą, supažindinti visuomenę su naujai rengiamais žemės ūkio sektoriaus teisės aktų projektais ir kitomis aktualijomis, formuoti ministerijos įvaizdį. Šis skyrius vykdydamas minėtus uždavinius rengia ir teikia visuomenei informaciją apie ministerijos veiklą per žiniasklaidos priemones bei kitus viešosios informacijos gavėjus, koordinuoja informacinių ir reprezentacinių leidinių bei priemonių rengimą, leidybą ir platinimą bei teikia ministerijos vadovybei pasiūlymus dėl naujų informacinių priemonių, programų, jų įgyvendinimo būdų. Atsižvelgiant į tai, Ministerijos komisija priėjo išvadą, kad Žemės ūkio ministerijoje, už visuomenės informavimą, t.y. ir už straipsnių skelbimą, jų užsakymą, atsakingas šis skyrius.

Seimo nario J. Razmos „nurodymas“ Komisijai grindžiamas dviem teiginiais, iš kurių pirmasis teiginys apie tai, kad K.D. Prunskienė užsako spaudoje straipsnius, neatitinka tikrovės, nes, kaip matyti iš aukščiau pateiktos teisės aktų analizės, ne ministras(-ė) užsakinėja spaudoje straipsnius, o ministerijos Viešųjų ryšių skyrius. Antrasis teiginys – grindžiamas kreipimosi autoriaus įspūdžiu, kad straipsniai labiau primena politinę reklamą, o ne skaitytojams aktualią informaciją ir nepaaiškinama, koku pagrindu autorius nubrėžė ribą tarp vieno ir kito, kaip įvertino kas skaitytojams (tiksliau būtų juos vadinti Žemės ūkio ministerijos reguliuojamo sektoriaus subjektais) aktualu ir kas ne.

J. Razmos kreipimesi ir VTEK sprendime nurodyto straipsnio „Paėjusių metų aruoduose – gausus nuveiktų darbų derlius“, atspausdinto laikraštyje „Joniškis“ 2007-01-19 ir kituose laikraščiuose, pavadinimas – publicistinis. Jame informacija visuomenei apie Žemės ūkio

ministerijos ir ministro 2006 m. veiklą pateikta skaitytojams priimtina, suprantama publicistiniu stiliumi. Straipsnio apimtis ir tiesą atitinkantys bei ŽŪM darbą apibūdinantys ir VTEK sprendimo 1-ame puslapyje smulkesniu šriftu dėstomi straipsnio teiginiai gali būti įrodyti keleriopai detalesniais ir nepaneigiamais faktais, tarp jų – apie vienareikšmį pirmavimą tarp kitų sektorių pagal oficialiai patvirtintus ES paramos įsisavinimo procentus. Nesuprantama ir tai, kodėl sektoriaus subjektai turėtų nežinoti apie buvusius sunkumus ar derybų su ES institucijomis rezultatus. Neaišku, iš kokių Žemės ūkio ministerijos tekstų yra cituojami teiginiai „apie didžiulius ministerijos laimėjimus ir nuopelnus ūkininkams“. Šios sąvokos - „didžiuliai laimėjimai“, „nuopelnai ūkininkams“, jei jos yra VTEK nustatomosios dalies tekstas, o ne citatos, aiškiai rodo, jog VTEK nuomone teigiama informacija apie ministerijos veiklą, net jeigu ji yra atitinkanti tikrovę, iš principo yra negalima ir nepriimtina. Ar tai reiškia, kad valstybės institucijų veikla ir jų įvaizdis turi būti pristatomas visuomenei vien kritišku, negatyviu būdu? Ar visais atvejais negatyvi informacija ir niekuo nepagrįsti puolimai yra tarnybinės etikos atitikmuo? Šis straipsnis iš tikrųjų vertintinas kaip ministerijos ir kartu ministro informacija apie praėjusių metų veiklą, kuri aktuali visuomenei, ir tai, kad ją pristato ministras kaip ministerijos vadovas vertinti kaip savireklamą ar politinę reklamą nelogiška.

Dėl minėto straipsnio paskelbimo Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos interneto tinklalapyje, norėčiau pažymėti, kad Žemės ūkio ministerija savo parengtą informaciją išplatina visoms visuomenės informavimo priemonėms, paskelbia ir ŽŪM interneto svetainėje. Visos informavimo priemonės gali naudotis šia informacija, ką ir padarė Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga, tačiau perpublikuojant turėjo nurodyti informacijos šaltinį „Žemės ūkio ministerijos informacija“. Ministro atstovas spaudai įpareigotas susisiekti su Sąjungos internetinės svetainės administratoriumi, informuojant, kad perpublikuojant ministerijos straipsnius būtina nurodyti jų informacijos šaltinį.

Tiek mano, tiek Ministerijos komisijos nuomone, aukščiau minėtas straipsnis atitinka tiek Visuomenės informavimo įstatymo, pagal kurį ministerija privalo informuoti visuomenę apie savo veiklą, tiek Vyriausybės įstatymo, pagal kurį ministras turi informuoti visuomenę apie savo veiklą, nuostatas.

Didelį nusistebėjimą kelia tai, kad „Respublikos“ straipsnyje „Pirmąjį vasario šeštadienį visi kviečiami į Sartus“ yra išvelgiamas K. D. Prunskienės, t.y. mano, suinteresuotumas prisikviesti kuo daugiau potencialių rinkėjų. Tradicinių respublikinių ristūnų žirgų lenktynių „Sartai 2007“ vienu iš organizatorių jau eilę metų yra Žemės ūkio ministerija (Žemės ūkio ministerija lenktynes remia nuo 1933 m.) ir visai suprantama, kad organizatorius rūpinasi, jog renginys vyktų sklandžiai, bei, kad jį pamatytų kuo daugiau žiūrovų. Varžybos jau šešiasdešimt metų tradiciškai vyksta pirmąjį vasario

šeštadienį, todėl sieti varžybų datas su rinkimine kampanija nėra pagrindo. Ministerija, atsižvelgdama į sinoptikų prognozes, 2007-01-15 paskelbė, kad dėl nepalankių oro sąlygų „Varžybų „Sartai 2007“ data gali būti pakoreguota. Atsižvelgiant į tai ir sulaukus tikslesnių oro prognozių, ministerija 2007-01-29 išplatino kvietimą į spaudos konferenciją „Sartai 2007“ ir 2007-01-30 pranešimą spaudai „Pirmąjį vasario šeštadienį visi kviečiami „un Sartų“. Šis pranešimas ar jo pagrindu parengtos informacijos pasirodė laikraščiuose: 2007-01-31 „Respublikos“ straipsnyje „Pirmąjį vasario šeštadienį visi kviečiami į Sartus“; 2007-02-01 laikraščiuose „Lietuvos aidas“, „Utenis“, „Joniškis“. Pažymėtina, jog naujienų agentūra „ELTA“ pranešimą išplatino 2007-02-03.

Analizuojant Lietuvos ir pasaulinę praktiką, akivaizdu, kad institucijos, organizuojančios renginį, vadovas, tuo labiau organizacinio komiteto pirmininkas, paskelbia sveikinimo žodį, kas ir buvo padaryta lenktynių programoje. Deja, su apgailestavimu tenka pastebėti, kad nepaisant to, kad ŽŪM buvo kaip ir visais ankstesniais metais renginio „Sartai 2007“ pagrindinė organizatorė, pagrindinio prizo steigėja - TV reportažuose apie ŽŪM, juo labiau ministrės vaidmenį renginyje net nebuvo minima, kaip analogiškais atvejais yra kitose demokratinėse valstybėse. Aukščiau nurodytos aplinkybės, manau, įrodo, kad ministerijos publikacijose nebuvo jokios politinės agitacijos. Norėčiau pastebėti, kad renginyje nebuvo jokių viešų pasisakymų nei apie partijas, nei apie jų dalyvavimą rinkimų kampanijoje.

Todėl manau, kad VTEK sprendime nėra jokių įrodymų, kuriais būtų pagrįsta VTEK nuomonė, kad „neatmestinas K. D. Prunskienės suinteresuotumas, jog į žirgų lenktynes, kuriose bus agituojama ir už jos vadovaujamą partiją, atvyktų kuo daugiau potencialių rinkėjų“, o daryti išvadas vien pagal prielaidas ar nuomones negalima ir neteisėta.

Toliau VTEK sprendime kalbama apie straipsnių „Ankstesniųjų klaidos – kaip rąstai prie bėgiko kojų“ ir „Apie viešąjį ir privatų žemės nuosavybės interesą“ publikavimą. Kaip jau buvo minėta anksčiau, šiuo metu galiojantys teisės aktai nustato pareigą ministrui informuoti visuomenę apie savo veiklą ministerijos interneto tinklalapyje, o esant galimybei, - ir per kitas visuomenės informavimo priemones, bet nenustato tvarkos, kaip tai turi būti daroma. Žemės ūkio ministerijos komisija, įvertinusi ministerijos veiklos sritį, t.y., kad pagrindinė dalis visuomenės, kuriai gali būti aktuali skelbiama informacija, gyvena kaimo vietovėse ir neturi galimybės naudotis internetu, patvirtino, kad ministerijai, o kartu ir ministrui būtina skelbti informaciją apie savo veiklą, ne tik internete, bet ir laikraščiuose. Manau, kad, neatsižvelgiant į tai, ar minėtus straipsnius parengė Žemės ūkio ministerijai vadovaujanti ministrė K. D. Prunskienė, ar ministerijos Viešųjų ryšių skyrius, ar pagal sutartį paslaugas teikiantis asmuo, minėtų straipsnių laikyti mano savireklama ar politine reklama negalima. Jų publikavimas atitinka Vyriausybės įstatymo 5 straipsnio 4 dalį, ir, mano nuomone, šie straipsniai vertintini, kaip ministro informacija visuomenei apie veiklą, jam

pavestojė valdymo srityje bei institucijos vadovo reakcija į kritiką jam ir jo vadovaujamai institucijai arba į tikrovės neatitinkančią informaciją, pvz., straipsnis apie „Viešąjį ir privatų žemės nuosavybės interesą“ parengtas, kaip reakcija į įvairias šios problemos sprendimo būdų interpretacijas.

Pastebėtina, kad VTEK išvadose dėl straipsnio „Ankstesniųjų klaidos – kaip rąstai prie bėgiko kojų“ publikavimo aplinkybių apversta įvykių sekos analizė – pirmiausia straipsnis nemokamai, kaip autorinis, buvo skelbtas laikraštyje „Ūkininko patarėjas“, o vėliau, Viešųjų ryšių skyriui įvertinus jo aktualumą visuomenei, - kituose leidiniuose, kaip mokama informacija. Ministerija parengtus straipsnius ar kitą informaciją pirmiausia paskelbia interneto tinklalapyje, bei stengiasi rasti galimybių paskelbti informaciją nemokamai spaudoje, o tik tada teikia užsakymus apmokamam publikavimui. Ministerijos komisijos nuomone, tai, kad Viešųjų ryšių skyrius pateikė publikavimui ministro straipsnius, susietus su jo valdymo sritimi, teisės aktų pažeidimų įžvelgti negalima, juolab, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento 129 punktas įtvirtinta pareigą Vyriausybės įstaigų spaudos (informacijos) padaliniams, šiuo atveju ŽŪM Viešųjų ryšių skyriui, rūpintis Vyriausybės vykdomos politikos (žemės ūkio ministras yra Vyriausybės narys ir jo vykdomos politikos jam pavestojė valdymo srityje negalima atskirti nuo Vyriausybės politikos) skelbimu žiniasklaidoje.

Lietuvai įstojus į ES ir ministerijai administruojant 2004-2006 m. programinio laikotarpio paramos priemones (per 60 priemonių), apie kurias pagal ES teisės aktus privaloma informuoti potencialius paramos gavėjus ir pareiškėjus, kurių skaičius išaugo virš dešimt kartų (nuo 40 iki 500 tūkst.), bei įvertinus ministerijos reguliuojamo sektoriaus specifiškumą, sprendžiamų klausimų sudėtingumą, auditoriją, kuriai aktuali ministerijos skelbiama informacija, bei Viešųjų ryšių skyriaus tarnautojų darbo krūvį administruojant sutartis, sudarytas su kiekvienu regioniniu laikraščiu (informacijos teikimas publikavimui, informacijos paskelbimo koordinavimas ir kontrolė, perdavimo – priėmimo aktų pasirašymas), tapo aišku, kad Viešųjų ryšių skyriaus gebėjimus būtina nukreipti kūrybiniam viešinimo darbui bei kitoms skyriaus funkcijoms vykdyti, o ne sutarčių administravimui. ŽŪM veiklos turinys yra specifinis, šio sektoriaus atžvilgiu ministerijos, kaip valstybės įgaliotos institucijos vaidmuo, iš esmės skiriasi nuo kitiems ūkio sektoriams vadovaujančių ministerijų vaidmens ir yra nepalyginamai sudėtingesnis daugeliu aspektu, nes:

- sektorius susideda iš daugybės savitų subsektorių: žemės ūkis, maisto pramonė, žuvininkystė (jūros priekrantės, vidaus vandenų, akvakultūros), kaimo plėtra, alternatyvūs kaimo verslai, kaimo bendruomenės ir kt.;

- dauguma sektoriaus ūkio subjektų yra kaimo gyventojai ir tik maža jų dalis turi interneto ryšį ar skaito respublikinius leidinius, todėl informacijos sklaidai yra labai svarbi regioninė spauda;

- kiekvienos paramos priemonės (tiesioginių išmokų, kompensacijų už ūkininkavimą mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, žemės ūkio valdų modernizavimo, perdirbimo ir rinkodaros, ankstyvo pasitraukimo iš žemės ūkio veiklos, jaunųjų ūkininkų įsikūrimo, ekologinės žemdirbystės, Nitratų direktyvos įgyvendinimo, Natūra 2000 ir t.t.) administravimo modelis iš esmės skirtingas, skiriasi savo tikslais ir paramos teikimo sąlygomis bei principais. Visa tai būtina išaiškinti sektoriaus segmentų atstovams, suinteresuotiems asmenims ir organizacijoms.

Taigi, siekiant efektyviau organizuoti darbą ir įvertinus kitų institucijų patirtį, ministerija nusprendė pasinaudoti informacinės sklaidos operatoriaus paslaugomis. 2006 m. gegužės 12 d., vadovaujantis viešojo pirkimo konkurso rezultatais, buvo sudaryta sutartis dėl ministerijos pateiktos arba paslaugų tiekėjo parengtos ir su ministerija iš anksto suderintos informacinės medžiagos apie kaimo plėtros, maisto ūkio bei žemės ūkio ir žuvininkystės politikos aktualijas publikavimo ir informacijos sklaidos organizavimo, koordinavimo regionų, rajonų laikraščiuose (90 vnt.).

Įvertinant tai kas išdėstyta, darytina išvada, kad ministerija negalėjo (VTEK rekomendacija priimta jau po sutarties sudarymo) ir negali (dėl sektoriaus specifiškumo) vykdyti VTEK 2006 m. gruodžio 14 d. sprendime pateiktos rekomendacijos ir nesinaudoti visuomenei būtinos informacijos sklaidos operatoriaus paslaugomis. Viešųjų ryšių skyriaus operatyvesnė ir kryptingesnė ES paramos viešinimo ir informavimo apie ją veikla naudojantis šiomis paslaugomis, tiesiogiai prisidėjo prie sėkmingo ES paramos lėšų panaudojimo. Pažymėtina, kad 2007 m. gegužės mėn. „Vilmorus“ atliktas tyrimas rodo, jog dauguma ūkininkų apie KPP priemones informaciją gavo iš žiniasklaidos (66%).

Kaip jau buvo minėta visos informavimo priemonės pasirinktinai gali naudotis ŽŪM išplatinta informacija, perspausdinti nurodydamos informacijos šaltinį „Žemės ūkio ministerijos informacija“, tačiau tai neužtikrina pastovios, ypač svarbios informacijos kryptingos sklaidos. Dėl to yra užsakoma rajoniniuose ir regioniniuose laikraščiuose publikuoti visuomenei svarbią informaciją, atsižvelgiant į jos aktualumą regionams. Itin aktuali informacija, kaip pvz.: apie tai, kad prasidėjo pasėlių deklaravimas, ar paraiškų teikimas paramai gauti pagal įvairias paramos priemones, užsakoma spausdinti visuose laikraščiuose, o specifinė, su tam tikru sektoriumi susijusi informacija, pvz.: su žuvininkyste, melioracijos problemomis, spausdinama tuose rajonų laikraščiuose, kuriuose ši tema aktuali.

Žemės ūkio ministerijos informaciją stengiamasi pateikti skaitytojams priimtinausia forma. Redakcijos pasirenka, kuriuos laikraščių straipsnius iliustruoti ir kaip juos iliustruoti. Dažniausiai

redakcijos straipsnius iliustruoja pačių redakcijų parinktomis iliustracijomis. Visais atvejais laikraščių leidėjams apmokama tik už užsakytą plotą, plus ne daugiau kaip 20 kv. cm, o jei išspausdinta mažiau, tik už faktinį išspausdintų kv. cm kiekį. Kaip ŽŪM informacija bus publikuojama ir iliustruojama, kokio dydžio bus parinkta antraštė, sprendžia laikraščio redaktorius, nes kiekvieno laikraščio maketas skiriasi. Be to, ŽŪM informacija spausdinama tik tekstiniuose puslapiuose.

Žemės ūkio ministerija vadovaudamasi tiesiogiai valstybėms narėms taikomais ES teisės aktais (Europos Tarybos (EB) 1999 m. birželio 21 d. reglamento Nr. 1260, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų, 46 straipsnis, Europos Komisijos (EB) 2000 m. gegužės 30 d. reglamento Nr. 1159/2000 „Dėl informavimo ir viešumo priemonių, kurias valstybės narės turi įgyvendinti dėl struktūrinių fondų paramos“ priedo 1 dalis, Europos Tarybos (EB) 2005 m. rugsėjo 20 d. reglamento Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai 76 straipsnis, Europos Komisijos (EB) 2006 m. gruodžio 15 d. reglamento Nr. 1974/2006 VI priedo 1.1 punktas) vykdo ES paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai viešinimo ir informavimo apie ją veiklą.

ES parama žemės ūkiui ir kaimo plėtrai bei žemės ūkio sektoriaus pokyčiai domina visuomenę, todėl sulaukia ypatingo žiniasklaidos dėmesio. Kryptinga ES paramos viešinimo ir informavimo apie ją veikla tiesiogiai prisidėjo prie sėkmingo ES paramos lėšų panaudojimo, ką pastebėjo ir ES komisarė Dalia Grybauskaitė, ir kaip jau buvo minėta, 2007 m. gegužės mėn. „Vilmorus“ atliktas tyrimas patvirtino, jog dauguma ūkininkų apie KPP priemones informaciją gavo iš žiniasklaidos (66%). Taip pat pažymėtina, kad „Transparency International“ Lietuvos skyriaus 2006 m. spalio mėn. atlikto sociologinio tyrimo „ES struktūrinių fondų paramos Lietuvai paskirstymo skaidrumas“ rezultatai parodė, kad inter alia šviečiamoji, aiškinamoji veikla apie paramos skirstymą ir įsisavinimą, jos viešumas ir informacija apie rezultatus daro ES paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skirstymo bei įsisavinimo procesą skaidresniu.

Atkreipiu gerbiamų Seimo narių dėmesį į VTEK sprendimo teiginį (7 lapas), neatitinkantį tikrovės, kad „visuomenės informavimas apie Žemės ūkio ministerijos veiklą, vykdomas skelbiant politinės reklamos ar ministrės savireklamos požymių turinčius straipsnius, apmokamus valstybės biudžeto lėšomis bei kartais skiriant ministrei už šiuos straipsnius autorinį atlyginimą ar publikuojamus jos vadovaujamos politinės partijos tinklalapyje, nesuderinamas su Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatomis“. Reikia pažymėti, kad jokie šiuo metu galiojantys teisės aktai neapibrėžia, kaip valstybės institucijos ar ministrai turi informuoti visuomenę apie savo veiklą, nors ir nustato pareigą tai daryti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 4 straipsnyje yra numatyta, kad Vyriausybė savo veiklą grindžia kolegialumo, demokratijos, teisėtumo ir viešumo principais. Šiuo atveju viešumo principu turi vadovautis tiek visa Vyriausybė, tiek ir atskiri jos nariai – ministrai. Viešumo principu turi vadovautis ir ministerijos kaip viešieji juridiniai asmenys, tai yra viešai pateikti informaciją visuomenei, kad visuomenė galėtų įvertinti ministerijos ir ministro vykdomą veiklą, atliktus darbus, pagrindines veiklos kryptis. Tokiu būdu tik viešinant ministerijos veiklą gali būti efektyviai naudojamas vienas iš demokratijos įrankių – viešumas. Neteikiant informacijos apie ministerijos veiklą, būtų pažeistas viešumo principas. Viešas informacijos apie ministerijos veiklą pateikimas, nurodant institucijos vadovą (neskelbiant apie jo priklausimą politinei partijai), negali būti vertinamas kaip teisės aktų pažeidimas, kokiai politinei partijai ministras nepriklausytų. Atsižvelgiant į tai, kad nėra reglamentuota, kokia apimtimi, kokia forma ir būdais turi ir gali būti skelbiama informacija apie ministerijos veiklą, darytina išvada, kad bet koks informacijos paskleidimas apie ministerijos veiklą yra viešumo principo įgyvendinimas, kurio laikytis įpareigoja Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Politinė reklama, Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatyme, apibrėžiama, kaip valstybės politiko, politinės partijos, jos nario, politinės kampanijos dalyvio vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar kitokį atlygį arba kaip auka viešai skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu siekiama propaguoti politinę partiją, jos narį ar kandidatą (2 str. 10 d.). Ministerijos publikacijose buvo pateikiama visuomenei aktuali informacija apie ministerijos ir mano, kaip ministro veiklą, strategiją, reformas, tikslus ir kitas aktualijas, todėl, esu įsitikinusi, kad tekstų turinys neduoda jokio pagrindo teigti, jog tai buvo politinė reklama ar buvo propaguojama kokia nors politinė partija, ar aš, kaip partijos vadovė, juo labiau, kad savivaldybių tarybų rinkimuose nebuvau politinės kampanijos dalyve, t.y. nesiekiau būti išrinkta. Taip pat, atkreiptinas dėmesys į tai, kad VTEK nagrinėtuose straipsniuose nėra žodžiu neužsimenama apie mano partinę priklausomybę, juo labiau - apie kokias nors partines nuostatas, dėl to nėra jokio pagrindo daryti net prielaidai, kad publikacijomis siekiau paveikti rinkėjų motyvaciją ar propaguoti politinę partiją, jos narį ar kandidatą.

Taip pat, remdamasi ministerijos komisijos išvadomis, noriu pažymėti, kad aukščiau minėto įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Viešosios informacijos rengėjai ir platintojai, kurie politinę reklamą skelbia mokamai, šią reklamą gali teikti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius bei sąlygas. Ministerija Viešosios informacijos rengėjų ir platintojų

paslaugas perka pagal Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, ir tai dar kartą įrodo, kad ministerijos užsakomos publikacijos nėra politinė reklama.

Manau, kad gerbiamiems Seimo nariams reikia paminėti ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų, Lietuvos Respublikos ūkininkų sąjungos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių asociacijos 2007-01-12 pareiškimą, kuriuo jie išreiškė, kad „informacijos apie institucijų veiklą, priimamus sprendimus, teikiamą paramą, procedūras ir reikalavimus jai gauti bei kita negali būti per daug. Nes taip užtikrinamas skaidrumas – paramos žemės ūkiui panaudojimo skaidrumo būtinybę pripažįsta valstybės ir nevyriausybinės institucijos. Šios paramos gavėjai yra ne tik ūkininkai bei žemės ūkio bendrovės, bet ir beveik visi kaimo gyventojai. Tačiau kai kuriems iš jų trūksta verslumo ir pasitikėjimo savo jėgomis. Todėl tenka daug ir kantriai aiškinti, mokyti, konsultuoti ir kontroliuoti. Klausti, ar pakanka informacijos, ar ji tinkamai pateikiama, reikia ne politikų, o kaimo žmonių ir jiems atstovaujančių organizacijų“. Taip pat šios asociacijos viešai pareiškė nuomonę, kad „kaltinimai žemės ūkio ministrei prof. Kazimierai Prunskienei yra ne kas kita kaip paprasčiausias politikavimas. Ir žemdirbiams jis yra visiškai nepriimtinas.“

VTEK pripažįsta, kad už visuomenės informavimą apie ministerijos veiklą atsakingas Viešųjų ryšių skyrius (sprendimo 4 lapas 2 pastraipa), t.y. galima spręsti, kad sutinka, jog skyrius vykdydamas deleguotas funkcijas atsako už jų kokybišką, tinkamą vykdymą ir atitikimą teisės aktų reikalavimams. Iš VTEK sprendimo lieka neaišku, kodėl ministerijos veiklos koordinavimas ir kontroliavimas, įskaitant ir viešųjų ryšių srityje, traktuojamas, kaip mano naudojimasis pareigomis, juolab, kad VTEK sprendime nepateikiami jokie faktai ar įrodymai pagrindžiantys šią prielaidą, ir nusprendžiama, kad tai yra ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo pažeidimas (sprendimo 7 lapas 3 pastraipa).

VTEK nusprendžia, kad „ministrė Kazimira Danutė Prunskienė naudojosi pareigomis asmeninei neturtinei naudai gauti ir pažeidė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 3 straipsnio 3 punkto nuostatas“, tačiau sprendime neįvardija ir nepateikia jokių įrodymų, kokią naudą aš, kaip ministrė, gavau iš minimų publikacijų ir kaip naudojausi pareigomis. Ministerijos komisija, analizavusi Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatas bei VTEK 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimą Nr. KS-70 padarė išvadą, kad tokie įrodymai yra būtini.

Atsakydama į Lietuvos Respublikos Seimo narių interpeliacijos 1 klausimą, informuoju, kad 2005 m. informacijos sklaidai televizijoje, radijuje ir spaudoje panaudota 1 060 tūkst. Lt, iš jų iš Specialiosios kaimo rėmimo programos 955 tūkst. Lt, iš Žemdirbių mokymo, švietimo ir informavimo programos - 105 tūkst. Lt.

2006 m. informacijos sklaidai televizijoje, radijuje ir spaudoje išmokėta 816 tūkst. Lt, iš jų iš Specialiosios kaimo rėmimo programos 640,5 tūkst. Lt, iš Žemdirbių mokymo, švietimo ir informavimo programos – 175,5 tūkst. Lt.

2007 m. sausio – birželio mėn. informacijos sklaidai televizijoje, radijuje ir spaudoje iš Specialiosios kaimo rėmimo programos išmokėta 620 tūkst. Lt, iš jų sausio mėn. nebuvo išmokėta, vasario mėn. - 6 497,86 Lt, kovo mėn. – 272 407,54 Lt, balandžio mėn. – 137 106,73 Lt, gegužės mėn. –108 828,70 Lt, birželio mėn. – 94 925,00 Lt.

2007 m. kovo mėnesį buvo apmokėtos 2006 m. gruodžio mėnesio, 2007 m. sausio ir vasario mėnesių sąskaitos už informacijos sklaidą. Taip pat į šią sumą įskaičiuoti 87 tūkst. Lt, skirti avansams pagal 2007 m. sudarytas sutartis mokėti (informacijos sklaidos paslaugos už avansu išmokėtas lėšas dar nėra suteiktos) bei 68 tūkst. Lt skirti ministerijos ir Europos Komisijos bendrai vykdomam projektui „Visuomenės informavimas per televiziją apie Bendrąją žemės ūkio politiką“, įgyvendintam per televizijos laidą „Gimtoji žemė“.

Be to, Europos Komisijos (EB) 2000 m. gegužės 30 d. reglamento Nr. 1159/2000 „Dėl informavimo ir viešumo priemonių, kurias valstybės narės turi įgyvendinti dėl struktūrinių fondų paramos“ priedo 3.2.2.1 punkte nurodyta, kad patvirtinus paramą turi būti imtasi priemonių atitinkamai informuoti nacionalinę ir regioninę žiniasklaidą (spaudą, radiją ir televiziją), ir tokios priemonės galėtų būti pareiškimai žiniasklaidoje, straipsnių spausdinimas, tinkamiausių laikraščių priedai ir apsilankymai vietose; gali būti naudojamos ir kitos informavimo ir komunikacinės priemonės, tokios kaip tinklalapiai, leidiniai apie sėkmingus projektus.

Vadovaujantis minėtu reglamentu, buvo sudarytos 2 paramos teikimo sutartys pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) 5 prioriteto „Techninė parama“ 5.2 priemonę „Programos viešumas ir vertinimas (ESF)“, kuriose informacijos sklaidai radijuje, televizijoje ir spaudoje buvo numatyta 485 tūkst. Lt. Šios sutartys skirtos informavimui apie struktūrinę paramą, Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir žuvininkystei teikiamą naudą, panaudojimo galimybes, tvarką, eigą bei rezultatus. Informacijos sklaidai radijuje, televizijoje ir spaudoje 2005 – 2006 m. panaudota 484 tūkst. Lt.

Struktūrinių fondų paramos viešinimas 2005 – 2006 m. buvo vykdomas vadovaujantis Finansų ministerijos parengtomis taisyklėmis, informacija buvo skleidžiama tik apie struktūrinių fondų paramą, kuri buvo pažymėta BPD, ES ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos logotipais.

Atsakydama į interpelacijos 2 klausimą, informuoju, kad lėšos informacijos sklaidai žiniasklaidoje (televizijoje, radijuje, spaudoje), kaip jau buvo minėta, numatomos Informavimo,

žemdirbių mokymo, švietimo ir tyrimų programoje (iki š.m. - Žemdirbių mokymo, švietimo ir informavimo programoje) ir Specialiojoje kaimo rėmimo programoje.

Įsigaliojus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui dėl atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas, Žemės ūkio ministerija parengia šių programų sąmatas, kurios tvirtinamos pagal funkcinės ir ekonominės klasifikacijos kodus ir teikiamos Finansų ministerijai.

Informavimo, žemdirbių mokymo, švietimo ir tyrimų programai įgyvendinti tvirtinamos kelios tokios sąmatos, viena kurių tvirtinama priemonei „Žemės ūkio subjektų informavimas, aprūpinimas literatūra, informaciniais leidiniais ir kitomis techninėmis priemonėmis“. Patvirtinus šią sąmatą, Žemės ūkio ministerijos Viešųjų ryšių skyrius parengia šios priemonės išlaidų detalizuotą sąmatą, kurią, apsvarsčius su ministerijos sekretoriais ir departamentų direktoriais, tvirtina ministerijos valstybės sekretorius. Dalis šios priemonės lėšų naudojama informacijos skaidai žiniasklaidoje finansuoti.

Specialiosios kaimo rėmimo programos atveju, tvirtinant programos sąmatą pagal funkcinės ir ekonominės klasifikacijos kodus, rengiamas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikiamas nutarimo projektas dėl Specialiosios kaimo rėmimo programos atitinkamų metų išlaidų sąmatos pagal priemones patvirtinimo. Vyriausybei priėmus šį nutarimą, žemės ūkio ministro įsakymu tvirtinama Specialiosios kaimo rėmimo programos išlaidų detalizuota sąmata pagal priemones, viena iš kurių yra „Informacijos apie kaimo plėtros, maisto ūkio bei žemės ūkio ir žuvininkystės politikos aktualijas sklaidos programai finansuoti“. Dalis šios priemonės lėšų taip pat naudojama informacijos sklaidai žiniasklaidoje finansuoti.

Patvirtinus minėtas sąmatas, Žemės ūkio ministerijos Viešųjų ryšių skyrius, parengia detalią Specialiosios kaimo rėmimo programos lėšų, skirtų informacinės šviečiamosios medžiagos ir straipsnių publikavimui bei sklaidimui šalies ir užsienio žiniasklaidoje, naudojimo sąmatą pagal atskiras priemones. Minėtą sąmatą, apsvarsčius su ministerijos sekretoriais ir departamentų direktoriais, tvirtina ministerijos valstybės sekretorius.

Taip pat, kaip jau buvo minėta atsakant į 1 klausimą, Žemės ūkio ministerija pasirašė su Centrine projektų valdymo agentūra 2 paramos teikimo sutartis pagal Lietuvos 2004-2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) 5 prioriteto „Techninė parama“ 5.2 priemonę „Programos viešumas ir vertinimas (ESF)“, kuriose dalis lėšų skirta informacijos apie struktūrinę paramą sklaidai spaudoje, televizijoje ir radijuje. Sutartyje aptariamos paramos teikimo sąlygos, paramos išmokėjimo ir naudojimo tvarka, detalus projekto biudžetas pagal išlaidų kategorijas ir jų pagrindimas bei kitos sąlygos.

Be to, pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą (toliau – KPP) numatytos lėšos priemonei „Techninė pagalba“ įgyvendinti. Viena iš šios priemonės veiklos sričių yra „Informavimas ir viešumas“. Vadovaujantis Europos Tarybos (EB) 2005 m. rugsėjo 20 d. reglamento Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai 76 straipsniu, valstybės narės turi skelbti ir teikti informaciją apie nacionalinės strategijos planus, kaimo plėtros programas ir Bendrijos įnašą. Vadovaujantis Europos Komisijos (EB) 2006 m. gruodžio 15 d. reglamento Nr. 1974/2006 VI priedo 1.1 punktu, siekdamas skaidrumo valdymo institucijos, t.y. Žemės ūkio ministerija, privalo platinti kuo išsamesnę informaciją apie galimybes, kurias teikia bendra ES ir valstybių narių parama kaimo plėtros programoms.

Viešinimo ir informavimo funkcijas atlieka ministerija ir Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos. Žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 3D-175 patvirtinta Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos viešinimo strategija, kurios pagrindu bus tvirtinami viešinimo planai. Remiantis viešinimo planais abi institucijos teiks poreikius lėšoms pagal KPP priemonės „Techninė pagalba“ antrą veiklos sritį „Informavimas ir viešumas“. Pagal pateiktus poreikius numatomų įgyvendinti viešinimo ir informavimo priemonių tikslingumą bei pagrįstumą svarstys žemės ūkio ministro 2007 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 3D-326 sudarytas KPP priemonės „Techninė pagalba“ priežiūros komitetas. Atsižvelgiant į šio komiteto sprendimą, žemės ūkio ministro įsakymu bus patvirtintas paramos lėšų limitas trejiems metams.

Vadovaujantis Europos Tarybos (EB) 2005 m. rugsėjo 20 d. reglamento Nr. 1698/2005 71 straipsniu, išlaidos yra tinkamos finansuoti iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai nuo 2007 m. sausio 1 d., todėl 2007 m. pradžioje Viešųjų ryšių skyrius, parengė preliminarią priemonės „Techninė pagalba“ lėšų, skirtų informacijos sklaidai žiniasklaidoje, naudojimo sąmatą, kurią apsvarsčius su ministerijos sekretoriais, departamentų direktoriais ir už šios priemonės administravimą atsakingais valstybės tarnautojais, patvirtino ministerijos valstybės sekretorius. Sąmatą numatoma tikslinti atsižvelgiant į Priežiūros komiteto sprendimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad VTEK neįvertino visų faktų ir aplinkybių, susijusių su Žemės ūkio ministerijos informacijos publikavimu, nesilaikė savo pačios ankstesniuose sprendimuose suformuotos praktikos, netinkamai taikė galiojančių teisės aktų nuostatas, kas, manau, daro šį sprendimą nepagrįstu ir neteisėtu, todėl ir negali būti keliami interpeliacijos 3, 4 ir 5 klausimai. T.y., manau, kad iš aukščiau pateiktos informacijos, faktų ir vertinimų, gerbiami Seimo nariai įsitikino, kad Žemės ūkio ministerijos viešiesiems ryšiams skiriamos lėšos tikrai nėra žiniasklaidos papirkimo įrankiu, kaip ir, kad Žemės ūkio ministerija spaudoje neužsakinėjo nei politinės reklamos, nei mano kaip ministrės reklamos, taip pat į tai, kad dėl Žemės ūkio ministerijos paskelbtos spaudoje informacijos nesu gavusi jokios asmeninės naudos

(įskaitant neturtinę naudą), kaip, kad ir nėra jokių aplinkybių, dėl kurių turėčiau, interpeliantų siūlymu, prisiimti asmeninę atsakomybę ir atsistatydinti.

Žemės ūkio ministrė

Kazimira Danutė Prunskienė